

בית משפט השלום ברמלה

תפ"ב 51037-01-24 מדינת ישראל נ' אליהו

לפני **כבוד השופטת רבקה גלט**

בעניין: **המאשימה** **מדינת ישראל ע"י ב"כ עו"ד שמיר**

נגד

הנאשמת **יוכבד אליהו ע"י ב"כ עו"ד ואראס**

גזר דין

לפניי עבירה של שימוש אסור, לפי סעיף 243(ד) לחוק התכנון והבנייה, התשכ"ה-1965, אשר ניתן בגינה קנס מנהלי, בסך 300,000 ₪, מכוח תקנות העבירות המנהליות (קנס מנהלי – תכנון ובניה) תשע"ח-2018 (להלן: התקנות).

כתב האישום הוגש בעקבות בקשת הנאשמת להישפט.

העבירה

1. כתב האישום מתייחס למקרקעין הידועים כגוש 4763 חלקה 12, במושב אחיסמך, במרחב התכנוני של הוועדה המקומית "חבל מודיעין". על המקרקעין חלות מספר תכניות לפיהן הייעודים הם: חקלאי/נוף כפרי, שטח חקלאי, או תעסוקה לא חקלאית. בנוסף, המקרקעין הוכרזו כקרקע חקלאית (להלן: המקרקעין).

על פי תיאור העובדות, החל מיום 1.8.20 עושה הנאשמת שימוש אסור במקרקעין המצויים בשליטתה, בכך שהשכירה שטח של כ-800 מ"ר מתוך מבנה פח בשטח כולל של כ-1,200 מ"ר, אשר נבנה ללא היתר, לחברת מקטי קבלאן בע"מ, לצורך שימושה המסחרי של החברה הכולל ייבוא אחסון ושיווק של מוצרי מזון, וזאת תמורת דמי שכירות חודשיים בסך 11,550 ₪ בתוספת מע"מ.

2. הנאשמת פנתה בבקשה לעיכוב הליכים, ולאחר שזו נדחתה, הודתה בעבירה. עם זאת, עלה הצורך להמתין להכרעת בית המשפט העליון בעניין גרין (ע"פ 6621/23 מד"י נ' גרין ואח' (7.4.25)), שם נדונו מספר סוגיות עקרוניות הקשורות לענישה בהליכים שישודם בקנס מנהלי. לאחר שניתן פסק הדין בבית המשפט העליון, טענו ב"כ הצדדים לעונש.

בית משפט השלום ברמלה

תפ"ב 51037-01-24 מדינת ישראל נ' אליהו

טיעוני הצדדים

3. ב"כ המאשימה טען לחומרת הנסיבות כשהשימוש האסור נמשך על פני למעלה משנתיים, בקרקע חקלאית, והנאשמת לא פעלה כמצופה, כנגד השוכרת. נטען כי כל מטרתה של הבקשה להישפט היתה להביא להפחתה בקנס, אך בהתאם להלכת גרין אין כל מקום להפחתה, ואף יש להעלות את רף הענישה ב"מסלול הרגיל" ולהשוותו לקנסות המנהליים. עוד נטען כי אין בפינוי המקרקעין כדי לשמש כנימוק לקולא. ב"כ המאשימה הפנה לפסיקה עדכנית של בתי המשפט המחוזיים, בה הוטלו קנסות גבוהים מקנס המקור. בעניינה של הנאשמת, סבורה המאשימה כי מתחם הקנס ההולם נע בין 300,000 ₪ ל-400,000 ₪, ועל פי שורת הדין היה מקום לקנס גבוה מקנס המקור. עם זאת, בשל נסיבותיה האישיות הקשות, בהיותה מטופלת בבן זוג חולני ביותר, ובשל מצבה הכלכלי הלא שפיר, הסתפקה המאשימה בקנס המקור.

4. ב"כ הנאשמת טען כי השימוש הופסק זה מכבר. אשר לנסיבות האישיות, נטען כי הנאשמת בת 57, נשואה, אם לארבעה ילדים, סבתא לשבעה נכדים, עובדת כמזכירה רפואית בקופ"ח כללית, ומשתכרת כ-4,500 ₪ לחודש. בן זוגה של הנאשמת סובל מבעיות רפואיות שונות ובשנת 2019 עבר אירוע קשה של שבץ מוחי, אושפז בבית חולים תקופה ארוכה ומתמודד עם פגיעה קשה בגזע המוח, מוגבל בתנועה ובתפקוד, במצב נפשי קשה מאד. בעניין זה הוגשו מסמכים רפואיים תומכים. נטען כי הנאשמת מטפלת וסועדת את בן זוגה, והם חיים בצמצום רב כשהיא המפרנסת היחידה. עוד נטען כי הנאשמת היא אחת מבין חברי מושב אחיסמך שנפגעו כתוצאה ממעילת ענק שנעשתה לכאורה ע"י מזכיר המושב, ובגין כך מתנהלת חקירה משטרתית. בעקבות הפרשה, נקלעה הנאשמת לחובות לא לה בשוק האפור, שכן שיקים של חברי המושב פוזרו והגיעו לידי גורמים עברייניים, הפועלים באופן אלים לגבייתם. הנאשמת נאלצה ליטול הלוואה כדי לשלם לאותם גורמים. ב"כ הנאשמת הפנה לכך שבעניינה של החברה השוכרת, ננקטה התחשבות והופחת הקנס. עוד ציין כי בשנת 2019, פעלו הנאשמת ובן זוגה להסדרה של המקרקעין, שכרו שירותי אדריכל, והגישו בקשה להיתר. אלא שבשל האירוע המוחי שעבר בן זוגה וחסרון הכיס שנגרם להם כתוצאה מפרשת המעילה, הם הפסיקו את הטיפול בבקשה. לתמיכה בטענות אלה, הוגשו מסמכים רבים. בסופו של יום, בעקבות הצתה אשר לדעת הנאשמת בוצעה במכוון ובזיקה ל"חובות" שנוצרו, נשרף המבנה המדובר כליל. נוכח כל הנסיבות החריגות, ביקש ב"כ הנאשמת להפחית מקנס המקור.

5. הנאשמת בדברה האחרון, תיארה את תלאות משפחתה בעקבות פרשת המעילה, ואמרה כי נאלצה להתמודד עם חובות לא לה, בסכום של 900,000 ₪. לדבריה, המשפחה נקלעה לקושי כלכלי קיצוני עד כדי כך שאינה יכולה לממן לעצמה טיפול שיניים. בנוסף, ציינה כי המבנה נשרף ומאז היא לא חידשה הליכי היתר בעניינו. עוד תיארה את מצבו הקשה של בן זוגה, ואת קשייה כמפרנסת יחידה, הנאלצת לעבוד מעל 40 שעות בשבוע.

בית משפט השלום ברמלה

תפ"ב 51037-01-24 מדינת ישראל נ' אליהו

המסגרת הנורמטיבית

6. סעיף 14 לחוק העבירות המנהליות, התשמ"ו-1985 קובע הסדר עונשי לגבי עבירות בגין הורשע הנאשם לאחר בקשה להישפט בגין קנס מנהלי, ולפיו אין להטיל – כעונש יחיד – קנס נמוך מקנס המקור, אלא בהתקיים נסיבות מיוחדות המצדיקות את ההפחתה. הסדר זה נעוץ בטיבן של העבירות המנהליות, בצורך באכיפה אפקטיבית ושוויונית, ובמניעת הגשת בקשות סרק שכל מטרתן להביא להפחתת הקנסות.

7. בהלכה הפסוקה המושרשת נקבע כי לא זו בלבד שאין להפחית מקנסות מנהליים קצובים כלאחר יד, אלא שיש מקום לשקול השתת קנס הגבוה מן הקנס המנהלי הקצוב. בעפ"ג (מרכז) - 48922-05-18 מד"י נ' פאללאק (4.10.18) נאמר:

אדרבא, דעתנו במכלול האמור היא, כי במצב דברים זה, בו מעדיף אדם שלא לשלם את הקנס המנהלי ומבקש להישפט, הרי שמשורה צריך סכום גזר הדין לעלות על הסכום המקורי המנהלי אותו נדרש לשלם, ובהחלט מקובלת עלינו לעניין זה עמדת המערערות כי קנס מופחת יש בו כדי לעודד הגשת בקשות סרק להישפט במטרה "להתמקח" על גובה הקנס המנהלי שהוטל, ולמנוע מצב בו יוצא חוטא נשכר עת יזכה הוא ליתרון על פני מי ששילם את הקנס שהוטל עליו, ללא הליך משפטי, ולתובנה כי ביצוע העבירה הוא ריווחי והעבריינות משתלמת.

קביעות אלה מצאו ביטוי בהחלטות רבות נוספות (עפ"ג (ב"ש) 16066-09-19 דויג' נ' מד"י (6.2.20); ע"פ (ארצי) 24/05 מור אחזקות נ' מד"י (14.7.08); ע"פ (ארצי) 74/09 משרד התמ"ת נ' דור אלון בע"מ (10.5.10); ע"פ (ארצי) 32385-05-14 חי אחזקות בע"מ נ' מד"י (13.8.15)).

מדיניות הענישה מאז כניסת התקנות לתוקפן

8. מאז ומתמיד נודעה חומרה יתרה לעבירות לפי חוק התו"ב. ברע"פ 189/11 מודלג' נ' מד"י (3.3.14), אמר בית המשפט העליון:

בהזדמנות זו, הנני מבקש להוסיף מספר מילים, לגבי חומרתן של העבירות בהן עסקינן. כפי שנקבע לא אחת, עבירות התכנון והבניה הפושטות בארצנו, הגיעו לכדי רמה של "מכת מדינה", דבר המחייב נקיטת יד קשה נגד העבריינים. יפים, לעניין זה, דברי השופט ס' גובראן ברע"פ 6665/05 מריסאת נ' מדינת ישראל (17.5.2006):

"על העונש שנגזר על מי שמורשע בעבירות נגד חוקי התכנון ובניה לשקף את חומרת המעשים והפגיעה בשלטון החוק ולשמש גורם הרתעה נגדו ונגד עבריינים פוטנציאליים, במטרה להפוך את ביצוע העבירות לבלתי כדאיות מבחינה כלכלית. כבר נפסק בעבר, כי בתי-המשפט מצווים לתת יד למאבק בעבירות החמורות בתחום התכנון והבניה, שהפכו לחזון נפרץ בימינו".

בית משפט השלום ברמלה

תפ"ב 51037-01-24 מדינת ישראל נ' אליהו

ברוח זו, נהוג להטיל עונשי קנסות מכבידים ביותר, בגין עבירות בקרקעות חקלאיות (רע"פ 2330/09 **נוסטרדמוס נ' ועדה מקומית חבל מודיעין** (9.6.09); רע"פ 1352/09 **קיבוץ עלומים נ' מד"י** (4.6.09); רע"פ 6665/05 **מריסאתנ' מד"י** (17.5.06); ע"פ (בי"ש) 4544/07 **בוארון נ' ועדה מחוזית דרום** (2.4.08)).

9. על פי הפסיקה שנאספה מאז כניסתן של התקנות לתוקף, נהג בית המשפט לראות בקנס המקורי מעין "עונש מוצא", אשר הפחתתו ותאפשר אך ורק במסגרת התנאים הנזכרים בסעיף 14 (עתפ"ב (מרכז) 12501-07-22 **שירי נ' המחלקה להנחיית תובעים** (3.10.22); ת"פ 47270-03-20 **המחלקה להנחיית תובעים נ' דאוד** (13.7.22); תפ"ב 40211-04-21 **המחלקה להנחיית תובעים נ' שירי** (25.5.22); תפ"ב 26978-04-19 **המחלקה להנחיית תובעים נ' קאסם** (6.10.22); תו"ב 53332-06-21 **ועדה מקומית דרום השרון נ' רג"א טכנולוגיות בע"מ** (29.6.22); ת"פ 27767-11-20 **המחלקה להנחיית תובעים נ' בן אברהם** (20.4.23); ת"פ 5305-10-20 **המחלקה להנחיית תובעים נ' טולדנו** (20.4.23); ת"פ 16594-08-20 **המחלקה להנחיית תובעים נ' לאופר** (15.1.23)).

10. לא פעם הופחת הקנס לסכום הנמוך מקנס המקור, וזאת בהתקיים נסיבות מיוחדות, כגון: קושי כלכלי של הנאשם/מת, או מצב בריאותי קשה, ובעיקר כשהוכח כי המקרקעין פונו טרם גזר הדין (למשל: עתפ"ב (מח' מרכז) 23344-04-23 **אוטו מימונית בע"מ נ' המחלקה להנחיית תובעים** (6.7.23); עפ"ג 9980-05-22 **המחלקה להנחיית תובעים מוסמכי היועץ המשפטי לממשלה נ' ששה** (27.12.22); עפ"א 8668-06-22 **המחלקה לאכיפת דיני מקרקעין נ' חילף** (26.10.22); עפמ"ק (מח' מרכז) 68831-01-23 **ועדה מקומית נתניה נ' ברכה** (27.6.23); עתפ"ב 11362-02-23 **גרנות עיצובים בע"מ נ' המחלקה להנחיית תובעים** (28.5.23); ת"פ 47270-03-20 **המחלקה להנחיית תובעים נ' גו ניצ'ר בע"מ** (13.7.22); תפ"ב 26978-04-19 **המחלקה להנחיית תובעים נ' קאסם ואח'** (6.10.22); ת"פ 58803-07-20 **המחלקה להנחיית תובעים נ' בדיר** (22.4.21); תו"ב 53332-06-21 **ועדה מקומית דרום השרון נ' רגא טכנולוגיות בע"מ** (29.6.22); תו"ב 66668469-06-20 **מדינת ישראל נ' חמישה כוכבים בע"מ** (11.9.23); תו"ב 26241-06-21 **המחלקה להנחיית תובעים נ' נטורפוד בע"מ** (9.2.23)).

11. לעומת זאת, ננקטה ענישה מחמירה אף מעבר לקנס המקור, כלפי מי שהגיע למועד גזר הדין שלא בידיים נקיות, בעוד השימוש האסור עדיין מבוצע על ידו, חרף הקנס שהוטל (למשל: רע"פ 43052-01-25 **גנים ושושנים בע"מ נ' המחלקה לאכיפת דיני מקרקעין** (11.2.25); עתפ"ב 12501-07-22 **שירי ואח' נ' המחלקה להנחיית תובעים** (3.10.22); עתפ"ב (מרכז) 20324-09-24 **מתאני נ' מד"י** (לא פורסם); עתפ"ב 30790-05-24 **זבידה נ' המחלקה להנחיית תובעים** (לא פורסם); תו"ב 26241-06-21 **המחלקה להנחיית תובעים נ' נטורפוד בע"מ** (9.2.23); ת"פ 27767-11-20 **המחלקה להנחיית תובעים נ' בן אברהם** (20.4.23); ת"פ 53505-10-20 **המחלקה להנחיית תובעים נ' טולדנו** (22.3.23); תפ"ב 27657-10-20 **המחלקה להנחיית תובעים נ' סילק רואד בע"מ** (14.11.23); תפ"ב 48926-03-22 **המחלקה להנחיית תובעים נ' מ.ש.מ. אחיסמך בע"מ** (14.1.24)). למען שלמות התמונה יצוין כי חלק

בית משפט השלום ברמלה

תפ"ב 51037-01-24 מדינת ישראל נ' אליהו

מן ההחלטות הללו תלויות כיום בערעור על חומרת/קולת העונש בבית המשפט המחוזי (ראו: עתפ"ב 65594-02-24).

12. ברע"פ 7286/22 **בונפד נ' מד"י** (23.2.23), נקבע כי גם בהליך שיסודו בקנס מנהלי, על בית המשפט לקבוע בגזר דינו מהו מתחם הקנס ההולם, וככלל, תחתית המתחם תעמוד על סכום קנס המקור:

פשיטא בענייניו שגם בהשתתפות קנס בהליך פלילי שבא חלף הליך מנהלי, יש לקבוע מתחם עונש הולם. במסגרת זו תחתית המתחם בדרך כלל ראוי שתעמוד על שיעור הקנס המנהלי ולא פחות מכך. בהליך זה הקנס שהושת על המבקש אינו חורג מהקנס הראוי ועל כן לא ראוי מקום לתת למבקש רשות לערער.

עם זאת, לא הובהר שם מה היחס בין הוראת סעיף 14 לחוק העבירות המנהליות ובין כללי הבניית הענישה, והאם ניתן לקבוע מתחם שתחתיתו נמוכה מסכום הקנס שהוטל. בעניין זה ניתנו החלטות סותרות, אך לאחרונה העמיד בית המשפט העליון הלכה על מכונה, בעניין גרין.

הלכת גרין – קנס מנהלי דינו כדין עונש מינימום

13. ברע"פ 6621/23 **גרין ואח' נ' מד"י** (7.4.25) קבע בית המשפט העליון כי מקום בו הוטל קנס מנהלי קצוב, והנאשם הורשע לאחר בקשתו להישפט, הרי יש לראות בקנס המנהלי עונש מינימום. לפיכך, על בית המשפט לקבוע מהו מתחם העונש ההולם, אך זאת על פי הכלל הפסיקתי הקובע כי בהתנגשות האפשרית בין קביעת המתחם לפי תיקון 113 ובין קיומו של עונש מזערי, ידו של האחרון על העליונה. נפסק כי לא ייקבע מתחם הנמוך מעונש המינימום, אלא בהינתן טעמים מיוחדים, שיירשמו. כב' השופט סולברג כתב כי פרשנות המייחסת לקנס המקור מעמד של עונש מינימום, מגשימה באופן מיטבי את תכליות [חוק העבירות המנהליות](#) ותיקון 116 [לחוק התכנון והבניה](#), שכן היא מאפשרת את החמרת הענישה בעבירות תו"ב, כמו גם את ייעול הליכי האכיפה ומניעת בקשות הסרק להישפט.

14. בהתייחס לטענות לאכיפה בררנית לנוכח פערי ענישה בין הליכים שיסודם בקנס מנהלי לפי התקנות ובין הליכים שיסודם בכתב אישום ב"מסלול הרגיל", נקבע בעניין גרין כי אמנם הדעת אינה נוחה מקיומם של פערים שכאלה, אך אין הדבר נעוץ במדיניות גורמי התביעה, אלא זהו ההסדר שנקבע בחוק, לפיכך מקומן של הטענות למצוא פתרון אצל המחוקק. בית המשפט העליון הדגיש:

איני סבור כי הפערים בענישה בין מסלולי האכיפה, הנובעים ממדיניות ענישה מקלה יותר הנקטת בהליכים שהחלו בהגשת כתב אישום, מחייבים לקבוע את מתחם העונש ההולם ברף נמוך מן הקנס המינהלי, גם בהליכים שהחלו באפיק המינהלי. זאת, שכן דווקא מדיניות הענישה המקלה בהליכים שהחלו באפיק הפלילי, היא זו שמנוגדת, במידה רבה, לצורך המחוקק, שביקש להחמיר באמצעות תיקון 116 [לחוק התכנון](#)

בית משפט השלום ברמלה

תפ"ב 51037-01-24 מדינת ישראל נ' אליהו

והבניה את הענישה בעבירות אלו. נדמה אפוא, כי הסתמכות על מדיניות ענישה נוהגת העומדת בניגוד לכוונת המחוקק, לצורך גזירת העונש גם במקרים בהם ההליך החל בהטלת קנס מינהלי – איננה הפתרון הרצוי. מכיוון אחר, בהחלטית כן כי הדרך הראויה להגיע לשוויון המיוחל בענישה בין שני המסלולים, היא דווקא להחמיר את הענישה באפיק הפלילי. לא בכדי אפוא טוענת המדינה, כי היא פועלת להעלות את רף הענישה גם בהליכים שהחלו בהגשת כתב אישום. משאלה הם פני הדברים, נראה כי צעידה במסלול הענישה המקלה, תרחיקנו מהגשמת רצון המחוקק; ואף תפגע בתהליך שאותו מבקשת המדינה לקדם, לשם השוואת הענישה בשני המסלולים.

15. יוצא אפוא כי בהתאם להלכה החדשה, לכאורה יש לקבוע שתחתית המתחם ההולם לקנס, היא סכום קנס המקור. עם זאת, יש לבחון קיומן של נסיבות מיוחדות שיש בהן כדי להצדיק קביעת מתחם הסוטה לקולא מקנס המינימום.

16. כאן המקום להדגיש כי על פי הוראת סעיף 14 משוחרר בית המשפט מן החובה להטיל קנס שלא יפחת מקנס המקור, כל אימת שיטיל על הנאשם עונש נוסף. ואולם נקבע בפסיקה כי לצורך כך, אין די בהטלת עונש נוסף על מנת "לצאת ידי חובה", כדוגמת הטלת התחייבות, שכן מטרת המחוקק היתה למנוע הטלת קנסות הנמוכים מסכום הקנס הקצוב על מנת לחסוך דיוני סרק והפלייה לרעה של מי שבחרו לשלם את הקנס המנהלי. נקבע כי הוספת התחייבות לעונש שנגזר אינה מצדיקה, ברגיל, סטייה או הפחתה מהקנס המנהלי, וספק אם ניתן לראות בדבר עונש נוסף (עפ"י (חי') 25581-06-20 **מד"י נ' נאטור** (2.8.20); עפ"י (מרכז) 49835-05-18 **רשות המיסים נ' אלחנן** (13.11.18); עניין **דוויגי**). על קביעות אלה חזר בית המשפט המחוזי (מרכז) לאחרונה במספר החלטות שניתנו בעקבות הלכת **גרינ**, כפי שיובא בהמשך. כללו של דבר, בהתאם לסעיף 14 תתאפשר הפחתה מסכום הקנס אך ורק במקום בו הוטל עונש כבד משקל נוסף, ובנסיבות בהן מתעורר החשש להכבדה בלתי מידתית, למשל: כשיוטל בנוסף על הקנס, עונש מאסר. בענייננו, משלא עתר איש מן הצדדים להטלת עונש נוסף, יוטל הקנס כעונש יחיד, ולכן יש לבחון האם מתקיימים התנאים להפחתה.

17. בפסק הדין בעניין **גרינ** פירש בית המשפט העליון מהן "הנסיבות המיוחדות" להפחתה מקנס המקור על פי סעיף 14, וקבע כי הן ייבחנו ויפורשו בהתאם לכללים שנקבעו להפחתה מעונשי מינימום, ויהיו מובחנות מ'סתם שיקולי קולא'. עם זאת, עוצמתן של הנסיבות שיידרשו לשם הפחתה מעונש המינימום בעבירות בנייה, תהיה מטבע הדברים פחותה לעומת העוצמה שתידרש בנוגע לעבירות חמורות בהן נקבע עונש מינימום. כ' השופט סולברג אף קבע כללים מנחים לגבי סוגי הנימוקים שניתן, או לא ניתן, להתחשב בהם:

נוכח הפרשנות המוצעת, למצער חלק מן השיקולים שעליהם התבסס בית המשפט המחוזי במסגרת הכרעתו, אינם באים בגדרי אותן "נסיבות מיוחדות" המצדיקות סטייה מעונש המינימום. כך, הן באשר לפערי הענישה בין מסלולי האכיפה, כמפורט לעיל; הן בנוגע להודאת המשיבים במיוחס להם, והפסקת השימוש האסור על-ידם – שיקולים שיש בהם כדי להשפיע על גזירת העונש בתוך המתחם, לאחר שנקבע. זאת ועוד, בעת

בית משפט השלום ברמלה

תפ"ב 51037-01-24 מדינת ישראל נ' אליהו

קביעת המתחם אין להתחשב, לצורך בחינת מדיניות הענישה הנוהגת, בהליכים שהחלו טרם כניסתו לתוקף של תיקון 116 והתקנת התקנות; ואין ליתן משקל מוגבר לעונש שנקבע בהליכים שהחלו מלכתחילה בהגשת כתב אישום. לעומת זאת, בהחלט יתכן כי שיקולים אחרים שהביא בית המשפט המחוזי בחשבון במסגרת גזירת העונש, בהם מצבו הבריאותי של המשיב 1 ושל אשתו המנוחה, ומצבם הכלכלי של המשיבים – דווקא עשויים לעלות כדי 'נסיבות מיוחדות' המצדיקות את קביעת תחתית מתחם העונש ההולם ברף נמוך מגובה הקנס המינהלי. זאת, כתלות בעוצמתם של שיקולים אלו בנסיבות העניין, ובזכרנו, מחד גיסא, כי אין די בשיקולי קולא 'סתם'; ומאידך גיסא, כי נדרש להתאים ולהגמיש מעט את הרף הנדרש במקרים כגון דא, הנוגעים לעבירות תכנון ובניה, כמפורט לעיל".

בעקבות הדברים הללו, ניתנו לאחרונה מספר פסקי דין בערכאות הערעור, במסגרת ערעורים על עונשים שהוטלו בהליכים שיסודם היה בקנס מנהלי. בחלק מן המקרים אושר הקנס שהוטל בבית המשפט קמא, בסכום גבוה מקנס המקור, וזאת בייחוד כשדובר בהתמשכות השימוש האסור גם במהלך ניהול ההליך הפלילי, ובהיקף נרחב (למשל: רע"פ 15846-11-25 גז נהריה והגליל בע"מ נ' הרשות לאכיפה במקרקעין (12.11.25); עתפ"ב (מרכז) 28729-01-24 סילק רואד נ' המחלקה להנחיית תובעים (טרם פורסם); עתפ"ב (מרכז) 42605-03-25 חאסקיה נ' מד"י (לא פורסם)). במקרה אחד, בוטלה ההפחתה מן הקנס המקורי בהעדר הצדקה, והעניין הוחזר לדיון בבית המשפט קמא (עפ"א (חי') 14530-09-24 היחידה הארצית לאכיפה נ' חיר (25.5.25)). לעומת זאת, במקרים לא מועטים, אושרה הפחתה מן הקנס המנהלי, וזאת לאחר שהוכחו נסיבות חריגות, כגון קושי כלכלי/עסקי חמור, מצב רפואי מורכב, או שנמצא כי ננקטה אכיפה בררנית (למשל: עתפ"ב (מרכז) 30513-01-24 רובינסון בע"מ נ' המחלקה להנחיית תובעים (29.9.25); עתפ"ב (מרכז) 21255-04-24 מד"י נ' סוליד בע"מ (29.9.25); עפ"א (חי') 28512-07-25 מגידו שירותי שמירה בע"מ נ' מדינת ישראל (10.11.25); עתפ"ב (מרכז) 11850-09-23 אדיר שיווק בע"מ נ' וועדה מקומית דרום השרון (טרם פורסם)).

בהחלטות נוספות שניתנו לאור הלכת גרין בבתי המשפט לעניינים מקומיים, נמצא כי יש מקום לקביעת מתחם שתחתיתו נמוכה מגובה קנס המקור, וזאת בנסיבות רפואיות קשות (למשל: תפ"ב 15023-05-23 המחלקה להנחיית תובעים נ' כהן (18.06.2025); תפ"ב 69812-03-24 המחלקה להנחיית תובעים נ' דלאיכה (11.1.26); תפ"ב 24935-12-23 המחלקה להנחיית תובעים נ' גואטה (17.11.25); תפ"ב 29129-06-23 המחלקה להנחיית תובעים נ' פילבר (17.11.25)).

18. לאורם של כללי הלכת גרין, ולאורה של הפסיקה המאוחרת, אבחן את נסיבות ביצוע העבירה שלפנינו, לצורך קביעת המתחם ההולם.

בית משפט השלום ברמלה

תפ"ב 51037-01-24 מדינת ישראל נ' אליהו

המתחם ההולם לקנס

19. נזכיר שוב, הנאשמת ביצעה שימוש אסור למטרה מסחרית, וזאת בקרקע חקלאית מוכרזת, במשך תקופה משמעותית. בהתאם להלכת גרין, לא ניתן לזקוף לטובתה את העובדה שפינתה את המקרקעין, ובכל מקרה עולה כי במקרה דנן לא בוצע פינוי מלא. זאת, מאחר שעל פינוי המאשימה, גם לאחר שפינתה החברה השוכרת את המקרקעין, המשיכה הנאשמת בשימוש אסור על ידי השכרה לחברה אחרת, למשך מספר חודשים. עניין זה אמנם לא בורר במשפט עד תום, אך מצד שני לא הביאה הנאשמת ראיות לסתור את הטענה, למרות שהעניין מצוי בדיעתה המיוחדת ולכאורה יכולה להזימה בקלות.

20. לצד זאת, מטיעוני הנאשמת שלא נסתרו, עולה כי נסיבותיה הכלכליות קשות במיוחד, בהיותה מטופלת בבן זוג במצב סיעודי ודיכאוני, ובהעדר מקורות תמיכה. מטעם הנאשמת הוגשה תעודה רפואית המתארת את מצבו הקשה של בן זוגה, הזקוק לאשפוז בית או אשפוז יום קבוע.

21. בנוסף, עולה כי הנאשמת היתה אחת מקרבנות פרשת המעילה במושב אחיסמך, אשר פגעה ברבים מחברי המושב ופורסמה ברבים. עולה כי נאלצה לשלם לגורמים עלומים סכומי עתק, על מנת להסיר מעליה איומים, ולשם כך נאלצה ליטול הלוואה.

22. אם לא די בכל האמור, אין מחלוקת על כך שהמבנה בו בוצעה העבירה נשרף כליל לפני זמן ניכר, והנאשמת לא פעלה מאז להכשרת בנייה מחדש, כך שאופק ההכנסה מן המבנה אינו קיים עוד.

23. התרשמתי באופן בלתי אמצעי כי הנאשמת מתמודדת בקושי רב, ולדבריה אף אין בידה לממן לעצמה טיפולי שיניים הנחוצים לה.

24. כפי שנאמר קודם, על פי הלכת גרין, מצבו הבריאותי של הנאשם או בן הזוג, ומצבם הכלכלי, עשויים להוות נסיבות חריגות ומוצדקות להפחתת מתחם הקנס ההולם, מתחת לסכום קנס המקור:

בהחלט יתכן כי שיקולים אחרים שהביא בית המשפט המחוזי בחשבון במסגרת גזירת העונש, בהם מצבו הבריאותי של המשיב 1 ושל אשתו המנוחה, ומצבם הכלכלי של המשיבים – דווקא עשויים לעלות כדי 'נסיבות מיוחדות' המצדיקות את קביעת תחתית מתחם העונש ההולם ברף נמוך מגובה הקנס המינהלי. זאת, כתלות בעוצמתם של שיקולים אלו בנסיבות העניין, ובזכרנו, מחד גיסא, כי אין די בשיקולי קולא 'סתם'; ומאידך גיסא, כי נדרש להתאים ולהגמיש מעט את הרף הנדרש במקרים כגון דא, הנוגעים לעבירות תכנון ובניה, כמפורט לעיל.

בנסיבות החריגות דנן, אני מוצאת כי אין המדובר ב-"שיקולי קולא סתם" אלא כאלה המצדיקים קביעת מתחם בסטייה מקנס המקור, בשיעור 30%. לפיכך, אני קובעת כי המתחם ההולם לקנס ינוע בין 210,000 ₪ ל-350,000 ₪.

בית משפט השלום ברמלה

תפ"ב 51037-01-24 מדינת ישראל נ' אליהו

העונש המתאים לנאשמת

25. כפי שנאמר קודם לכן, עמדת המאשימה היא שיש להטיל קנס בגובה קנס המקור.
26. אקח בחשבון כי מדובר בנאשמת ללא עבר פלילי, שבחרה להודות ובכך הביאה לחיסכון בזמן שיפוטי. עוד אתחשב בכך שהמקרקעין פונו טרם מועד גזר הדין, והמבנה אינו קיים עוד.
27. נסיבה נוספת שתילקח בחשבון היא העובדה שבעניינה של השוכרת מקטי קבלן בע"מ, נוהל הליך פלילי מקביל בגין השימוש האסור דנן, לאחר שהוטל עליה קנס מנהלי בסך 600,000 ₪, ובגינו ביקשה להישפט. ביום 3.11.25 ניתן גזר הדין בעניינה, בו נקבע כי יש להתחשב לקולא בקשיים כלכליים ועסקיים אליהם נקלעה בשל משבר הקורונה, ועל כן המתחם ההולם לקנס נע בין 450,000 ₪ ל-750,000 ₪. לאחר זאת, ובשים לב לפינוי המקרקעין, הוטל עליה קנס בסך 450,000 ₪.
- אכן, אין להשוות בין עניינה של החברה לעניינה של הנאשמת, אך העובדה שהחברה זכתה להקלה משמעותית בשל קשייה שערכו את הפינוי, היא בעלת זיקה ישירה לעיכוב הפינוי והתמשכות השימוש האסור, מצד הנאשמת דנן.
28. לאור כל אלה, אני גוזרת על הנאשמת קנס כספי בסך 210,000 ₪ או 100 ימי מאסר תמורתו, אשר ישולם ב-60 תשלומים חודשיים שווים ורצופים, החל מיום 1.3.26 ובכל 1 לחודש עוקב.

זכות ערעור כדין.

ניתן היום, ד' שבט תשפ"ו, 22 ינואר 2026, במעמד הצדדים.

רבקה גלט, שופטת